

процесі їхньої професійної підготовки. Підкреслюється, що в сучасному світі якісна освіта відіграє ключову роль у підготовці фахівців середньої ланки в галузі інформаційних технологій, оскільки її ефективність значною мірою залежить від рівня їх компетентності, досвіду в конкретних видах діяльності та здатності розвивати свої професійні й комунікативні якості. Розглядаються три основні аспекти професійно-комунікативної компетентності магістрів ІТ-спеціальностей. По-перше, когнітивний аспект, який розглядається як процес оволодіння знаннями про засоби та методи здійснення ефективної комунікації. По-друге, інтерактивний аспект, що охоплює організацію взаємного обміну інформацією. По-третє, перцептивний аспект, який передбачає знання нормативно-технічних особливостей взаємодії між людиною і технікою. Забезпечення ефективної взаємодії людини і техніки у межах усіх трьох зазначених аспектів є одним із основних завдань професійної діяльності майбутніх спеціалістів в галузі ІТ. Комунікативні вміння, що входять до складу комунікативної компетентності фахівця типу «людина-техніка», розглядаються як невід'ємна частина його професійної компетенції. Згідно з принципами компетентнісного підходу до формування змісту освіти, цей аспект повинен бути врахованим у процесі підготовки майбутніх ІТ-фахівців. Автори доходять висновку, що професійно-комунікативна компетентність магістрантів ІТ-спеціальностей являє собою комплексну характеристику випускників галузі знань 12 «Інформаційні технології». Ця характеристика включає динамічне поєднання знань, умінь, навичок, способів мислення, переконань, цінностей та інших особистих якостей, необхідних для ефективного передавання й сприйняття інформації з використанням як вербальних, так і невербальних засобів комунікації. Вона також сприяє успішній реалізації професійних функцій з урахуванням специфіки галузі.

Ключові слова: професійна підготовка, інформаційно-комунікаційні технології, спеціаліст з інформаційних технологій, комунікативна компетентність, професійно-комунікативна компетентність

УДК 378.018.43:378.6:37(477.62)

**THEORETICAL BASIS OF DISTANCE LEARNING ORGANIZATION IN
HIGHER EDUCATION INSTITUTION
(ON THE EXAMPLE OF SHEI “DGPU”)**

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ
У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ (НА ПРИКЛАДІ ДВНЗ «ДДПУ»)**

Дмитро Бутенко

здобувач 1 курсу третього
(освітньо-наукового) рівня вищої
освіти освітньої програми
«Освітні, педагогічні науки»
E-mail: pepsi53233@gmail.com
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Dmytro Butenko

getter of the 1st year of the third
(educational and scientific) level of higher
education of the educational program
“Educational and Pedagogical Sciences”
E-mail: pepsi53233@gmail.com
SHEI “Donbas State Pedagogical
University”, Ukraine

ABSTRACT

The article emphasizes that distance learning leads to the transition from the concept of “lifelong education” to the concept of “lifelong learning”, makes it possible to create an environment for the supply of educational material and communication, a system of large-scale informatization, continuous learning and self-study, etc. It is noted that there is no unambiguous definition of the concept of distance learning, it is used alongside/instead of the terms “distance education”, “distance learning” (distance learning is the result of distance education because the educational process is controlled by educational institutions and teachers, and the student is responsible for learning (Mukoviz)). The author summarizes the views of scientists and researchers on the essence of the concept of “distance learning” and notes that distance learning in a higher education institution is a special, flexible, convenient, open, voluntary, effective, dynamic form of synchronous and asynchronous learning based on the use of information, digital and telecommunication technologies, promotes learning interaction between remote participants (teachers and students) through educational platforms (Moodle, Zoom, Microsoft. Teams, etc.) It is noted that the SHEI “Donbas State Pedagogical University” is actively implementing a distance learning system. It is emphasized that the DCDS are placed in the distance learning system on the Moodle platform, has the following structure: general information (course business card, information about the author(s), silabus of the discipline, printed and online sources, certificate, glossary, announcements, chat); the main part: theoretical material of the discipline; didactic support for independent work; final control. It is noted that when developing and implementing distance learning courses, teachers take into account the knowledge, skills, abilities and experience of applicants, the conditions in which they will study, study in detail and determine the teaching materials, make sure that they will ensure the formation of general and special competencies, obtaining program learning outcomes defined by the educational program, choose interactive forms and methods, modern teaching aids, etc. It is stated that distance learning is a powerful catalyst for change in the higher education system, which contributes to its modernization, makes it interactive, flexible, accessible and adaptive to the individual needs of students and creates a favorable pedagogical environment for achieving professional maturity.

Key words: distance education, distance learning, higher education institution, SHEI “DSPU”.

Актуальність теми. Економічні, політичні та соціальні зміни, що відбуваються в країні, впливають і прискорюють реформування системи освіти, де вища педагогічна освіта посідає особливе місце. За цих змін у закладах вищої освіти (далі – ЗВО) склалися передумови появи, розвитку та впровадження нового напрямку – дистанційного навчання, що ґрунтується на «принципах відкритого та комп’ютерного навчання, на застосуванні прийомів активного спілкування, що, так само, дає змогу організувати та реалізувати якісний освітній процес» (Кухаренко, 2002)

Наразі дистанційна форма навчання в усьому світі є досить прогресивною освітньою системою XXI століття. Так, однією з провідних тенденцій вищої освіти європейських ЗВО є «могутнє оснащення сучасними інформаційними технологіями, включення в систему Інтернет, розвиток дистанційної форми

навчання студентів» (Кремень, Левовицький, Огнев'юк, & Сисоєва, 2013).

Реформування вітчизняної системи вищої освіти сприяє зміні самого підходу до освіти, оновленню її змісту, модернізації та інформатизації освітнього процесу, розроблення освітніх (інформаційних і телекомунікаційних) технологій, активному пошуку нових тенденцій розвитку теорії та практики освіти й виховання молоді, що передбачає впровадження різноманітних інноваційних форм навчання, починаючи з онлайн-навчання та призводить до підвищення доступності якісної освіти через розвиток дистанційного навчання та засобів інформаційної підтримки освітнього процесу, орієнтації на нову інформаційну культуру, формування нового, інформаційного стилю життя та професійної діяльності.

Зауважимо, що дистанційна форма навчання зумовлює перехід від концепції «освіта на все життя» до концепції «освіта впродовж життя», уможливорює створення середовища для постачання навчального матеріалу та спілкування, системи широкомасштабної інформатизації, безперервного навчання та самонавчання тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми дистанційного навчання (загально визнаного на початку XX століття) широко висвітлені в світовій практиці (стан, перспективи розвитку, специфіка, зміст, форми, методи та принципи організації) та є об'єктом вивчення зарубіжними вченими (Т. Бейтс, Б. Гольмберг, Т. Еванс, Д. Кіген, А. Кей, Х. Ператон, Г. Рамбл, Д. Сьюарт та ін.). Українські дослідники (працюють із 1996 р.) розкривають питання теорії та практики дистанційного навчання (І. Адамова, О. Воронкін, Т. Головачук, О. Глазунова, В. Кухаренко, А. Кочарян, Н. Морзе, М. Мокрієв, О. Огієнко та ін.) та наголошують на якісно новому рівні освіти, активному використанні в освітній діяльності інформаційно-цифрових технологій, що сприятимуть розвитку цифрової компетентності та мультимедійної грамотності, формуванню професійних навичок (hard і soft skills) майбутніх фахівців.

У вітчизняних педагогічних працях окреслено різноманітну тематику наукових досліджень щодо дистанційного навчання в закладах вищої освіти: наукове забезпечення дистанційної освіти (В. Биков, О. Довгялло, Ю. Дорошенко, М. Жалдак, І. Зязюн, Н. Ничкало та ін.), моделі організації дистанційного навчання (О. Артюшенко, О. Дмитрієнко, Т. Лисенко, Н. Маятіна та ін.), психолого-педагогічні умови організації дистанційного навчання у ЗВО (А. Брехунець, В. Петриченко, О. Струк, С. Струк та ін.), проблеми впровадження дистанційного навчання у ЗВО (Н. Маркова, С. Сисоєва та ін.), особливості дистанційного навчання та контролю в сучасних умовах (О. Борзенко, Л. Іванченкова, С. Котлик, С. Магденко, О. Ощепков, Л. Скляр, Г. Ткачук та ін.), методичне обґрунтування організації дистанційного навчання студентів із дисциплін гуманітарного циклу (Н. Жевакіна, Н. Каменєва, П. Стефаненко, О. Тараненко, О. Ткаченко та ін.), методи викладання в процесі дистанційної освіти (О. Голодонюк, Л. Донець, С. Памбук та ін.), принципи дистанційного навчання (Д. Бодненко, Г. Брянцева та ін.), використання сучасних методів спілкування під час дистанційного навчання (К. Стасюкова, А. Шабаєва та ін.), організацію самостійної роботи в умовах дистанційного навчання (В. Кашута, О. Рябова, О. Тарасова та ін.), інформаційні технології в системі дистанційного навчання (Ю. Борисовська, Т. Ковалюк, Г. Козлакова,

О. Козлова, О. Лисенко та ін.), основи організації дистанційного навчання в післядипломній педагогічній освіті (С. Антошук, В. Гравіт, Г. Кашина, Н. Клокар та ін.), підготовку викладача до організації дистанційного навчання (О. Муковіз та ін.), психолого-педагогічні аспекти та технології створення дистанційного курсу (В. Кухаренко, О. Рибалко, Н. Сиротенко, О. Сорока та ін.) тощо. Так, О. Дмитрієнко, Т. Лисенко, Н. Маятіною зазначено, що дистанційне навчання – це перспективна форма організації навчання, у якій здобувачі освіти є активними, самостійними суб'єктами навчання, головним мотиватором якого є його власне бажання набувати нових знань і вмінь (Дмитрієнко, Лисенко, & Маятіна, 2021).

Аналіз наукових досліджень показав, що в працях дослідників розкрито теоретичні основи організації дистанційного навчання в закладі вищої освіти. Проте вважаємо за доцільне продовжувати аналогічні дослідження.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Мета статті полягає в розкритті теоретичних основ організації дистанційного навчання в закладі вищої освіти (на прикладі ДВНЗ «ДДПУ»).

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Формування сучасної державної освітньої політики України в галузі інформатизації суспільства супроводжується визначенням стратегічних цілей, постановкою завдань, пошуком ефективних механізмів їх розв'язання. Однією із стратегічних цілей у галузі інформатизації суспільства є курс на університетське дистанційне навчання, що знайшло відображення в Законах України «Про Національну програму інформатизації» (2001 р.), «Про освіту» (2017 р., зі змінами 2024 р.), «Про вищу освіту» (2014 р., зі змінами 2024 р.), «Положенні про дистанційне навчання» (2013 р.), Указі Президента України «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні» (2000 р.), Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004-2006 роки» (2023 р.), Наказі МОН України «Деякі питання організації дистанційного навчання» (2020 р., зі змінами 2024 р.) та «Про створення українського центру дистанційної освіти» (2020 р., Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні (2000 р.) та ін. У цих документах передбачено впровадження технологій дистанційного навчання на всіх рівнях освіти та визначено соціальне значення дистанційної освіти: «підвищення рівня освіченості суспільства та якості освіти, реалізація потреб населення в освітніх послугах, підвищення соціальної та професійної мобільності населення, його підприємницької та соціальної активності: збереження та поновлення знань, кадрового й матеріально-технічного потенціалу, що накопичені вітчизняною системою освіти; формування єдиного освітнього простору в межах усього світового співтовариства» (Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні, 2000).

Загальновідомо, що до весни 2020 р. дистанційну форму навчання було визначено як одну з можливих, а з березня 2020 р. (через запроваджені карантинні обмеження) і з лютого 2022 р. (військовий стан) – стала єдиною формою освіти, доступною як у загальноосвітніх, так і в закладах вищої освіти. Співробітники інституту педагогіки НАПН України акцентували, що «Україна

чи не єдина країна світу, яка попри активні воєнні дії забезпечила продовження освітнього процесу» (Головко, Засекіна, Калініна, & Топузов, 2022: 3).

У науково-педагогічній літературі немає однозначного визначення поняття дистанційного навчання, його використовують поряд/замість термінів «дистанційна освіта», «дистанційне навчання». Так, О. Муковіз зазначив, що дистанційне навчання є наслідком дистанційної освіти, бо освітній процес контролюють викладачі й освітні установи, а за навчання відповідає здобувач (Муковіз, 2012).

Вітчизняні науковці визначили дистанційне навчання як:

- форму організації навчального процесу, за якою її активні учасники (об'єкт і суб'єкт навчання) досягають цілей навчання, здійснюючи навчальну взаємодію принципово й переважно на відстані (Биков, 2000);

- освітній процес, що ґрунтується на використанні інформаційно-цифрових технологій, який дає змогу здійснювати безперервне навчання здобувачів освіти на відстані від навчального закладу та викладачів (Дмитрієнко, Лисенко, & Маятіна, 2021);

- форму навчання, що передбачає таку організацію освітнього процесу, за якої більшість педагогічних заходів і процедур здійснюються з використанням сучасних інформаційних і комунікаційних технологій за умови територіальної відокремленості викладача й студента/слухача (Антощук, & Гравіт, 2015);

- освітню технологію, завдяки якій кожна людина отримує можливість вивчати програму будь-якого коледжу чи університету на відстані (Кухаренко, Сиротенко, 2001);

- навчальний процес, коли студент і викладач знаходяться на відстані, спосіб передавання матеріалу наразі не має значення (Михайличенко, & Рудик, 2016).

Розглянувши дистанційне навчання як окрему форму, учені окреслили особливості, що відрізняють його від традиційного: Л. Штефан, О. Борзенко – гнучкість, модульність, паралельність, далекосяжність, асинхронність, охопленість, рентабельність, статус викладача, статус студента (Штефан, & Борзенко, 2015), Н. Маятіна, Т. Лисенко, О. Дмитрієнко додали нерегламентованість, економічність, технологічність, соціальну рівноправність, інтернаціональність (Дмитрієнко, Лисенко, & Маятіна, 2021), Т. Десятов із-поміж інших виокремив далекодію, можливість навчання одночасно великої кількості учнів, використання нових інформаційних технологій (Десятов, 2005), С. Антощук, В. Гравіт, крім зазначених вище, виділили оперативність, інформативність, інформаційну технологічність, соціальність (Антощук, & Гравіт, 2015). Вважаємо, що до особливостей дистанційного навчання необхідно віднести відкритість, добровільність, дієвість, динамічність, адаптивність, зворотній зв'язок, синхронність й асинхронність (залежно від ситуації), креативність, неперервність, зручність, відсутність географічних кордонів для здобуття освіти.

Аналіз визначення вітчизняними вченими сутності поняття «дистанційне навчання» та наш досвід уможливили окреслити дистанційне навчання в закладі вищої освіти як особливу, гнучку, зручну, відкриту, добровільну, дієву, динамічну форму синхронного й асинхронного навчання, що ґрунтується на

використанні інформаційно-цифрових і телекомунікаційних технологій, сприяє навчальній опосередкованій взаємодії між віддаленими учасниками (викладачі та здобувачі) за допомогою освітніх платформ (систем) (Moodle, Ding Talk, Zoom, Microsoft. Teams, Classdojo та Google Classroom та ін.).

Найпопулярнішими освітніми платформи для організації дистанційного навчання є: HUMAN (ведення електронного документообігу, проведення онлайн-занять, отримання зворотнього зв'язку та спілкування тощо); Prosvita (доступ із будь-якого електронного пристрою до освітніх матеріалів, онлайн-занять тощо); Google classroom (створення та перевірка завдань, що зберігаються в окремих папках учнів на Google-диску тощо); Мій Клас, Всеукраїнська школа онлайн (проведення дистанційних занять, використання готових завдань і тестів різних видів складності, автоматична перевірка робіт учнів та виставлення оцінки, створення робочих програм на сайті тощо); Liveworksheets (інтерактивні завдання на будь-які теми); Kahoot (ігрова навчальна платформа, де ігри створено у форматі тестів із кількома варіантами відповідей); Moodle (представлення навчальних матеріалів у різних форматах (текст, презентація, відеоматеріал, вебсторінка); тестування, опитування здобувачів; виконання завдань із можливістю пересилати відповідні файли тощо) та ін. (Освітній портал, 2023).

Зазначимо, що більшість закладів вищої освіти використовують навчальну платформу Moodle (Moodle – Modular Object Oriented Distance Learning Environment) – це система управління навчальним контентом (LCMS – Learning Content Management Systems), за допомогою якої можна створювати електронні методичні комплекси та проводити аудиторне (очне) навчання, навчання на відстані (заочне/дистанційне) (Стрілець, Запороженко, 2015)).

У ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» впроваджено систему дистанційного навчання, спираючись на Положення про дистанційне навчання у ДВНЗ «ДДПУ», що визначило механізм забезпечення здобуття освіти за дистанційною формою, а також використання технологій дистанційного навчання під час організації здобуття освіти за різними формами (Положення про дистанційне навчання, 2020), Положення про розроблення та сертифікацію дистанційних курсів навчальних дисциплін у ДВНЗ «ДДПУ», що встановило єдині вимоги до змісту й оформлення, процедури сертифікації дистанційних курсів із навчальних дисциплін, передбачених освітніми компонентами освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти на бакалаврському та магістерському рівнях вищої освіти в умовах змішаного навчання (Положення про розроблення та сертифікацію дистанційних курсів навчальних дисциплін, 2024), Положення про Центр дистанційного навчання ДВНЗ «ДДПУ», що визначає основні засади організації та діяльності Центру дистанційного навчання щодо його запровадження в освітній процес та освітнє середовище закладу вищої освіти (Положення про Центр дистанційного навчання, 2020).

Метою створення дистанційних курсів навчальних дисциплін (далі – ДКНД) є змістовне наповнення системи дистанційного навчання ДДПУ, підвищення якості й ефективності освітнього процесу через впровадження в освітній процес сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, забезпечення рівного доступу учасників освітнього процесу до якісних

навчальних та методичних матеріалів незалежно від місця їх перебування та форми навчання, покращення моніторингу якості освіти (Положення про розроблення та сертифікацію дистанційних курсів навчальних дисциплін, 2024).

Основними характеристиками ДКНД є: відповідність змісту ДКНД та дотримання логіки його викладення робочій програмі навчальної дисципліни, силабусу та навчально-методичному комплексу; якість змісту ДКНД, що уможливорює формувати компетентності (загальні та спеціальні), визначені державним стандартом спеціальності (за наявності), освітньою програмою та робочою програмою навчальної дисципліни; налагодженість інтерактивної взаємодії учасників освітнього процесу через засоби системи дистанційного навчання; узгодженість електронного журналу оцінок із навчальним планом та дотримання графіку освітнього процесу; наявність об'єктивної, прозорої, зрозумілої системи контролю й оцінювання виконання всіх видів навчальної діяльності (Положення про розроблення та сертифікацію дистанційних курсів навчальних дисциплін, 2024).

ДКНД, розміщені в системі дистанційного навчання ДДПУ на платформі Moodle, мають таку структуру:

- загальна інформація курсу (візитівка курсу (загальна інформація про дистанційний курс навчальної дисципліни); інформація про автора(ів) (ПІБ, науковий ступінь, учене звання, посада викладача, інформація щодо наукових інтересів, контактна інформація); силабус навчальної дисципліни; друковані та Інтернет-джерела (джерела, що забезпечують усі види навчальної діяльності здобувачів, відповідають робочій програмі та узгоджені зі змістом навчальної дисципліни); сертифікат (інформація про номер та дату сертифікації ДНКД чи безпосередньо сертифікат); глосарій (основні терміни навчального курсу та їхні визначення); оголошення (анонсування подій, змін у навчальному курсі чи графіку занять тощо); чат (спілкування/співбесіда тощо);

- основна частина: теоретичний матеріал навчальної дисципліни поділений на теми (обов'язкові складники кожної теми: зміст та лекція, мультимедійна(і) презентація(і), зміст практичного заняття, питання для самоперевірки, тести);

- дидактичне забезпечення самостійної роботи (завдання для самостійної роботи, метою яких є самостійне вивчення здобувачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни, формування вмінь і навичок їх практичного застосування; формування результату проведених робіт у системі дистанційного навчання для перевірки й оцінювання викладачем);

- підсумковий контроль (підсумковий тест із дисципліни (формується за матеріалами всіх тем курсу), підсумковий контроль (опис процедури проведення, завдання чи орієнтовний перелік питань, форма подання результатів виконання, терміни виконання, критерії оцінювання) (Положення про розроблення та сертифікацію дистанційних курсів навчальних дисциплін, 2024).

Зазначимо, що ДНКД розроблено з усіх освітніх і вибіркового компонентів відповідно до навчального плану освітньої програми та основних завдань кожної навчальної дисципліни.

Працюючи з теоретичним конвентом, викладачі керуються такими принципами: мінімізації – теоретичний матеріал подано стисло, із невеликою кількістю сторінок; однотипових форматів – використання одного формату та

шрифту сторінки, що полегшує роботу із сервісом і робить його більш естетичним; однотипової навігації – список меню охоплює всі сторінки теоретичного блоку, на кожній сторінці є покликання на повернення до головної сторінки, а також попередньої та наступної в кожному блоці (Кухаренко, 2016).

Зазначимо, що викладачі, розробляючи та впроваджуючи дистанційні курси, обов'язково враховують знання, уміння, навички та досвід здобувачів, умови, у яких вони навчатимуться, докладно вивчають і визначають навчальні матеріали, переконуються, що вони забезпечать формування загальних і спеціальних компетентностей, отримання програмних результатів навчання, визначених освітньою програмою, вибирають інтерактивні форми та методи, сучасні засоби навчання тощо.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, дистанційне навчання – потужний каталізатор змін у системі вищої освіти, що сприяє її модернізації, робить інтерактивною, гнучкою, доступною та адаптивною до індивідуальних потреб здобувачів і створює сприятливе педагогічне середовище для досягнення професійної зрілості.

Беручи до уваги вищевикладене, підкреслимо, що використання дистанційної форми навчання дозволяє здобувачам проходити навчальні курси в зручний час, зручних умовах, індивідуальному темпі, складати більш гнучкий робочий і навчальний графіки, підтримувати постійний зв'язок із викладачами через Інтернет, сприяє інтенсивній, цілеспрямованій і контрольованій самостійній пізнавальній діяльності, широкому вибору навчальних матеріалів та їх доступності, навчанню в спокійній атмосфері, економії часу та грошей тощо, чим забезпечує високу якість отримання знань, умінь і навичок, сформованості загальних і спеціальних компетентностей.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Антощук, С.В., Гравіт, В.О. (2015). Основи організації дистанційного навчання в післядипломній педагогічній освіті: наук. посіб. Суми: НІКО, Україна.

Биков, В.Ю. (2000). Наукове забезпечення дистанційної професійної освіти: проблеми та напрями досліджень. *Професійна освіта: педагогіка і психологія*: Україно-польський журнал. Київ-Ченстохова, (2). 93–116.

Десятов, Т.М. (2005). Тенденції розвитку неперервної освіти в країнах Східної Європи (друга половина XX століття): монографія. Київ: Арт Ек, Україна.

Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні: МОН України від 20.12. 2000 р. URL: https://vnmu.edu.ua/downloads/other/konc_rov_dystan_osv.pdf

Кухаренко, В.М. (2002). Дистанційне навчання: Умови застосування. Дистанційний курс: навч. посібник. Харків: НТУ «ХПШ», «Торсінг», Україна.

Кухаренко, В.М., Березенська, С.М., Бугайчук, К.Л., Олійник, Н.Ю., Олійник, Т.О., Рибалко, О.В., Сиротенко, Н.Г., Столяревська, А.Л. (2016). Теорія та практика змішаного навчання: монографія / за ред. В.М.Кухаренка. Харків: ХПШ, Україна.

Кухаренко, В.М., Сиротенко, Н.Г. (2001). Дистанційне навчання – педагогічна технологія XXI сторіччя. *Комп'ютерно орієнтовані системи навчання* : зб. наук. праць. Київ: НПУ ім. Драгоманова, (4). 11–15.

Маятіна, Н., Лисенко, Т., Дмитрієнко, О. (2021). Сучасні моделі дистанційного навчання. *Український педагогічний журнал*. (2). 84–95.

Михайліченко, М.В., Рудик, Я.М. (2016). Освітні технології: навчальний посібник. Київ: ЦП «КОМПРИНТ», Україна.

Муковіз, О. (2012). Дистанційне навчання у системі неперервної освіти вчителя початкової школи: сутність та особливості. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. (43 (1)). 259–266.

Освітні реформи: місія, дійсність, рефлексія: монографія / за ред. В.Кременя, Т.Левовицького, В.Огнев'юка, С.Сисоєвої. Київ: ТОВ «Видавниче підприємство “ЕДЕЛЬВЕЙС”», 2013. Україна.

Освітній портал, 2023. URL: <https://surl.li/ppborr>

Положення про дистанційне навчання у ДВНЗ «ДДПУ»: Вчена рада ДДПУ від 28.08.2020р. протокол №1. Слов'янськ. URL: <https://surl.lu/oiebi>

Положення про розроблення та сертифікацію дистанційних курсів навчальних дисциплін у ДВНЗ «ДДПУ»: Вчена рада ДДПУ від 25.01.2024р. протокол №7. Дніпро-Слов'янськ. URL: <https://surl.li/brawkq>

Положення про Центр дистанційного навчання у ДВНЗ «ДДПУ»: Вчена рада ДДПУ від 28.08.2020р. протокол №1. Слов'янськ. URL: <https://surl.li/akkdxi>

Стрілець, С.І., Запорожченко, Т.П. (2015). Основи роботи в середовищі Moodle: навчальний посібник. Чернігів: Десна Поліграф, Україна.

Топузов, О. М., Засекіна, Т. М., Головка, М. В., Калініна, Л. М. (2022). Освітньо-науковий фронт: діяльність інституту педагогіки НАПН України в умовах воєнного стану. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. (4 (1)). 3–8.

Штефан, Л.А., Борзенко, О.П. (2015). Особливості організації дистанційного навчання студентської молоді в Канаді: ретроспективний аналіз: монографія. Харків: ХНАДУ, Україна.

REFERENCES

Antoshchuk, S.V., Hravit, V.O. (2015). *Osnovy orhanizatsii dystantsiinoho navchannia v pisliadyplomnii pedahohichnii osviti: nauk. posib*. Sumy: NIKO, Ukraina.

Bykov, V.Iu. (2000). *Naukove zabezpechennia dystantsiinoi profesiinoi osvity: problemy ta napriamy doslidzhen*. Profesiina osvita: pedahohika i psykholohiia: Ukraino-polskyi zhurnal. Kyiv-Chenstokhova, (2). 93–116. [in Ukrainian].

Desiatov, T.M. (2005). *Tendentsii rozvytku neperervnoi osvity v krainakh Skhidnoi Yevropy (druha polovyna KhKh stolittia): monohrafiia*. Kyiv: Art Ek, Ukraina.

Kontseptsiiia rozvytku dystantsiinoi osvity v Ukraini: MON Ukrainy vid 20.12. 2000 r. URL: https://vnmu.edu.ua/downloads/other/konc_rov_dystan_osv.pdf [in Ukrainian].

Kukharenko, V.M. (2002). *Dystantsiine navchannia: Umovy zastosuvannia. Dystantsiinyi kurs: navch. posibnyk*. Kharkiv: NTU «KhPSH», «Torsinh», Ukraina.

Kukharenko, V.M., Berezenska, S.M., Buhaichuk, K.L., Oliinyk, N.Iu., Oliinyk, T.O., Rybalko, O.V., Syrotenko, N.H., Stoliarevska, A.L. (2016). *Teoriia ta praktyka zmishanoho navchannia: monohrafiia / za red. V.M.Kukharenka*. Kharkiv: KhPI, Ukraina.

Kukhareno, V.M., Syrotenko, N.H. (2001). Dystantsiine navchannia – pedahohichna tekhnolohiia KhKhI storichchia. Kompiuterno oriietovani systemy navchannia : zb. nauk. prats. Kyiv: NPU im. Drahomanova, (4). 11–15. [in Ukrainian].

Maiatina, N., Lysenko, T., Dmytriienko, O. (2021). Suchasni modeli dystantsiinoho navchannia. Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal. (2). 84–95. [in Ukrainian].

Mykhailichenko, M.V., Rudyk, Ya.M. (2016). Osvitni tekhnolohii: navchalnyi posibnyk. Kyiv: TsP «KOMPRYNТ», Ukraina.

Mukoviz, O. (2012). Dystantsiine navchannia u systemi neperervnoi osvity vchytelia pochatkovoї shkoly: sutnist ta osoblyvosti. Psykholoho-pedahohichni problemy silskoi shkoly. (43 (1)). 259–266. [in Ukrainian].

Osvitni reformy: misiia, diisnist, refleksiia: monohrafiia / za red. V.Kremenii, T.Levovytskoho, V.Ohneviuka, S.Sysoievoi. Kyiv: TOV «Vydavnyche pidpriiemstvo “EDELVEIS”», 2013. Ukraina.

Osvitnii portal, 2023. URL: <https://surl.li/ppborr> [in Ukrainian].

Polozhennia pro dystantsiine navchannia u DVNZ «DDPU»: Vchena rada DDPU vid 28.08.2020p. protokol №1. Sloviansk. URL: <https://surl.lu/oiebiu> [in Ukrainian].

Polozhennia pro rozroblennia ta sertyfikatsiiu dystantsiinykh kursiv navchalnykh dystsyplin u DVNZ «DDPU»: Vchena rada DDPU vid 25.01.2024p. protokol №7. Dnipro-Sloviansk. URL: <https://surl.li/brawkq> [in Ukrainian].

Polozhennia pro Tsentr dystantsiinoho navchannia u DVNZ «DDPU»: Vchena rada DDPU vid 28.08.2020p. protokol №1. Sloviansk. URL: <https://surl.li/akkdxi> [in Ukrainian].

Strilets, S.I., Zaporozhchenko, T.P. (2015). Osnovy roboty v seredovyskhi Moodle: navchalnyi posibnyk. Chernihiv: Desna Polihraf, Ukraina.

Topuzov, O. M., Zasiakina, T. M., Holovko, M. V., Kalinina, L. M. (2022). Osvitno-naukovyi front: diialnist instytutu pedahohiky NAPN Ukrainy v umovakh voiennoho stanu. Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy. (4 (1)). 3–8. [in Ukrainian].

Shtefan, L.A., Borzenko, O.P. (2015). Osoblyvosti orhanizatsii dystantsiinoho navchannia studentskoi molodi v Kanadi: retrospektyvnyi analiz: monohrafiia. Kharkiv: KhNADU, Ukraina.

АНОТАЦІЯ

У статті підкреслено, що дистанційна форма навчання зумовлює перехід від концепції «освіта на все життя» до концепції «освіта впродовж життя», уможливорює створення середовища для постачання навчального матеріалу та спілкування, системи поширеної інформатизації, безперервного навчання та самонавчання тощо. Зазначено, що немає однозначного визначення поняття дистанційного навчання, його використовують поряд/замість термінів «дистанційна освіта», «дистанційне навчання» (дистанційне навчання є наслідком дистанційної освіти, бо освітній процес контролюють викладачі й освітні установи, а за навчання відповідає здобувач). Узагальнено погляди вчених щодо сутності поняття «дистанційне навчання» та зазначено, що дистанційне навчання в закладі вищої освіти – особлива, гнучка, зручна, відкрита, добровільна, дієва, динамічна форма синхронного й асинхронного

навчання, що ґрунтується на процесі використання інформаційно-цифрових і телекомунікаційних технологій, сприяє навчальній опосередкованій взаємодії між віддаленими учасниками (викладачами та здобувачами) за допомогою освітніх платформ (Moodle, Zoom, Microsoft Teams та ін.). Зауважено, що у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» активно впроваджено систему дистанційного навчання. Акцентовано, що ДКНД розміщено в системі дистанційного навчання на платформі Moodle, мають таку структуру: загальна інформація (візитівка курсу, інформація про автора(ів), силабус навчальної дисципліни, друковані та Інтернет-джерела, сертифікат, глосарій, оголошення, чат); основна частина: теоретичний матеріал навчальної дисципліни; дидактичне забезпечення самостійної роботи; підсумковий контроль. Зауважено, що викладачі, розробляючи та впроваджуючи дистанційні курси, ураховують знання, уміння, навички та досвід здобувачів, умови, у яких вони навчатимуться, докладно вивчають і визначають навчальні матеріали, переконуються, що буде забезпечено формування загальних і спеціальних компетентностей, отримання програмних результатів навчання, визначених освітньою програмою, вибирають інтерактивні форми та методи, сучасні засоби навчання тощо. Констатовано, що дистанційне навчання – потужний каталізатор змін у системі вищої освіти, що сприяє її модернізації, робить інтерактивною, гнучкою, доступною та адаптивною до індивідуальних потреб здобувачів і створює сприятливе педагогічне середовище для досягнення професійної зрілості.

Ключові слова: дистанційна освіта, дистанційне навчання, заклад вищої освіти, ДВНЗ «ДДПУ».

УДК 37.018.46:004.9:37.013.42+378

**THE PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE DEVELOPMENT OF
DIGITAL COMPETENCE OF TEACHERS IN THE SYSTEM OF NON-
FORMAL EDUCATION**

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У СИСТЕМІ НЕФОРМАЛЬНОЇ
ОСВІТИ**

Наталія Гончарова

здобувач 3 курсу третього(освітньо-наукового) рівня вищої освіти освітньої програми «Освітні, педагогічні науки»
E-mail: nvg2355dd@gmail.com
ORCID 0000-0001-8568-5149
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

Natalia Honcharova

getter of the 3st year of the third (educational and scientific) level of higher education of the educational program «Educational and Pedagogical Sciences»
E-mail: nvg2355dd@gmail.com
ORCID 0000-0001-8568-5149
SHEI «Donbas State Pedagogical University», Ukraine

ABSTRACT

The article addresses the relevance of developing digital competence among
